

GELENEKSEL SPORLARIMIZ VE OYUNLARIMIZ UYGULAMA VE ARAŐTIRMA MERKEZİ “GESOM”

Geleneksel Sporlarımız ve Oyunlarımız Uygulama ve Araştırma Merkezi “GESOM” olarak kültürel mirası aktarma projesi kapsamında ele aldığımız Muş ili ve civarında unutulmuş, unutulmaya yüz tutmuş çocuk oyunlarının kayıt altına alınması ve ortaya çıkarılması çalışması başlatılmıştır. Yaşamlarının filizinde çocukların hem eylem hem de zihinsel olarak kendilerini geliştirmeleri bu çocuk oyunları ile sağlanmaktadır. Çünkü bu oyunlar yardımlaşma, kaynaşma, birlikte hareket etme, disiplin gibi davranışları kazandırmayı amaçlamıştır. Bu meyanda Muş Alparslan Üniversitesi’nde eğitim alan öğrencilerimiz ile veri bulma araştırmasını birlikte yapmak istiyoruz. Bulduğunuz bölgede özellikle büyüklerinizden alacağınız bu bilgiler bizim için çok kıymetlidir. Oyunun adı, gereçleri, sahası, amacı, oyuncu sayısı, oyunun nasıl oynandığı evvela elde edeceğimiz bilgilerdir. Aşağıda birkaçından haberdar olduğumuz ancak bugün teknolojiye yenik düşen oyunların birkaçını verebildik. Biliyoruz ki bu çocuk oyunlarının sayısı hayli mevcut ancak unutulmaya yüz tutmuştur.

Sevgili Öğrencilerimiz!

Bu konuda detaylı malumatı 30 Mayıs 2019 Perşembe günü saat: 10.30’da Sabahattin Zaim Konferans Salonunda sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Kültürel miras aktarıldıkça zenginleşir...

Şehrimizin mirasını aktarımda katkı sağlamak istemez misiniz?

MUŞ ÇOCUK OYUNLARI

Duduhal: Bir ekip oyunudur. Üçer ya da dörderli oynanır. Her ekibin yaklaşık 10 metre uzunluğunda bir oyun çizgisi vardır. Her ekip kendi çizgisine üçtaş diker. Oyuna başlayan ekibin oyuncuları karşı ekibin taşlarını yıkmak için ikişer taş atarlar. Dikilen taşların birini yıkan oyuncu bir taş daha atmaya hak kazanır. Atılan taşların yıkılan taşlara değmemesi bir kuraldır, atılan taş yerdeki taşa değerse o taş yeniden dikilir. Eğer dikili taşların üçü de yıkılırsa, taşları yıkan tarafın oyuncuları diğerinin sırtına biner; karşı tarafın çizgisine kadar götürülme hakkını kazanır. Dikilen taşlar düşürülemezse taş atma sırası diğer ekibe geçer. Oyuncular her atış sırasında duduhel hel hel diye bağırlar

Ebe Oyunu: Çocuklardan biri ebe olur. Seçtiği bir canlı ya da cansız herhangi bir nesneyi ad vermeden, bazı özellikleri ile belirterek anlatmaya çalışır. Oyuna katılanlardan hangisi tarifi yapılan varlığı bilirse, ebe elindeki kamçıyı ona verir. Diğerleri kaçırlar. Kamçıyı eline alan yakalayabildiği oyunculara rasgele vurmaya başlar. Bu kovalamaca ebenin ‘Şahin’ diye bağırmasına kadar sürer. Kamçıyı elinde tutan oyuncu kamçıyı ebeye vermeden yakalanırsa bu defa yakalayan kamçılama başlar. Buda bir fırsatını bulup kamçıyı ebeye verinceye kadar sürer.

Holoç: Beş ya da yedi kişilik takımlarla ve sopa ile oynanır. Önce oyun alanında bir çukur kazılır. Çukurun iki ya da üç metre uzağına bir taş konur. Buna “Moza” denir. Kurayla bir ebe seçilir. Ebe mozayı, sopa ile iterek çukura doğru sürükler. Diğer oyuncular buna engel olmaya çalışırlar. Sopalarıyla (sopalara ‘degenek’ denir) mozaya hızla vurarak uzaklaştırmak isterler. Ebenin sopasıyla diğer oyunculara dokunmaması kuraldır. Ebenin sopası diğer oyunculardan birine değerse ‘holoç’ olur.

Moza (Cız) :Holoç oyunundaki moza (taş) burada oyunun konusudur. Üç ya da beş kişi ile oynanır. Lap denen ele sığacak kadar düz taşlarla oynanan bir çizgi oyunudur. 25-30 cm çapında bir daire çizilir. Ortasına ‘moza’ denilen yuvarlağa yakın taş bırakılır. Altı yedi metre uzaklığa bir metrelik çizgi çizilir. Her oyuncu sırayla çizgiden attıkları laplarla mozayı dairenin içerisinden çıkarmaya çalışırlar. Mozayı daireden çıkaran oyuncu her vuruşta yeniden oynanmaya hak kazanır. Belirlenen oyu sahasının dışına çıkana kadar oyun devam eder. Oyun, puanlama sistemi ile oynanır. Bu durum sıradaki oyuncu bitinceye kadar ya da sıkılıp pes edinceye kadar devam eder.

Dellur Ağaç: Çelik çomak oyununun aynı olmakla birlikte İlimizde değişik şekilde oynanan versiyonu da vardır.Şöyle ki : iki, dört yada altı kişi ile oynanan bir oyundur. Dört beş metre çapında büyükçe bir daire çizilir dairenin tam ortasına küçük bir çukur açılır, yumruk büyüklüğündeki çukurun üzerine Dellur denilen küçük sopa bırakılır ve degenek denilen uzun sopa çukurun içine sokularak destek alındıktan sonra yuvarlağın ortasındaki oyuncu tarafından yuvarlağın dışında uzağa fırlatmaya çalışır delluru (küçük sopayı) havada iken yakalayan rakip oyuncu direk oyunu başlatmaya hak kazanır eğer yakalayamamışsa delluru düştüğü yerden alarak ötedeki büyük dairenin içerisine atıp denk getirmeye çalışır. Dairenin içerisindeki oyuncu da rakip tarafından atılan delluru dairenin içine sokmamak için değneğiyle (çomağıyla) hamle yapar bu oyun dellur daireye sokulana ya da ebe delluru havada yakalayana kadar aynı kişilerce devam ettirilir. Unutulmaya yüz tutmuş olan bu oyun tarzının kurallarıyla şu anda Avrupa da oynanan beysbola benzemesi dikkate şayandır.

Riz: İki kişi tarafından oynanır. Her oyuncunun üç tane küçük taşı vardır. Yere önce bir kare çizilir. Kare içerisine artı yapılır. Her iki oyuncunun taşları çizgilerin kesiştiği yerlere karışık olarak bırakılır. Oyuncular sırasıyla hamle yaparlar. Oyunda öncelikle üçtaşını aynı hizaya getiren oyuncu oyunun galibidir. Esas olan üçtaşını aynı hizaya rakibinden önce getirmek olduğundan öncelikle rakibin hamle yapması önlenmelidir.

Lal (Dilsiz Oyunu): 10 çocukla oynanan bir oyundur. Çocuklardan biri ebe olur ve ortaya geçer. Diğerleri onun etrafında halka olup yere çökerler. Ebe konuşmadan ıslık çalarak, farklı sesler çıkararak, komik hareketler yaparak, etrafındakileri güldürmeye çalışır. İlk gülen çocuk ebe olur. O da konuşmadan etrafındakileri güldürmeye çalışır. Hiç gülmeden oyunu sonuna kadar götüren çocuk, oyunun galibi olur.

MUŞ HALK OYUNLARI

Zeyno, ağırbar, yarım gorani, hırhır, gerandi, yakuşte, papuri, çepki ve daha birçok yöresel oyunun olduğu 20’ye yakın oyun bulunuyor.

GESOM MÜDÜRLÜĞÜ